

"BENİM GÜZEL GAZİ ŞEF'İM, BENİ BU KADAR İMTİHANA NİÇİN FEDA ETTİN?"	
Yayın Tarihi	01.02.2017
Tiraj	26913
Referans	65095266
Yayın	Atlas Tarih
Yayın Tipi	Dergi
Dağılım	Ulusal
Sayfa	138
Reklam Eşdeğeri	11.063,50 \$
StxCm	181,67

Küpür

Metin

Sayfa: 138

beni bu kadar imtihana niçin feda ettin?"

İsmet İnönü, kendisini Lozan'a gönderen Atatürk'e bu sözlerle sitem etse de sonunda Türkiye'nin kuruluş senedi olan anlaşmayı imzalayarak memlekete zaferle döner. Bizim Lozan - Lausanne kitabı, sınır tartışmalarının alevlendiği günümüzde daha da önem taşıyan bir çalışma.

BİZİM LOZAN - LAUSANNE, BOYUT YAYINCILIK, KASIM 2016

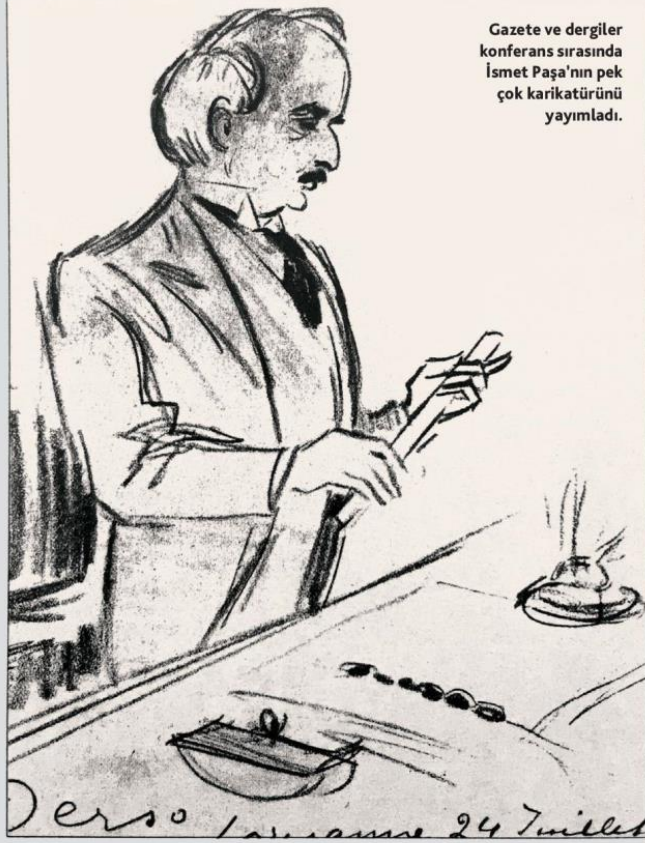
Tarih, 10 Kasım 1922. Bir tarafta Türkiye, diğer tarafta "müttefikler" olarak bilinen İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya ile Sırp-Hırvat-Sloven devletleri vardır.

Müttefiklere göre Türkiye, Cihan Harbi'nde yenilmiş, ancak Yunanistan'a karşı zafer kazanmıştır. Dolayısıyla Lozan, gecikmiş bir Cihan Harbi Barış Anlaşması'dır. Ankara ise aynı fikirde değildir. Yunanistan'ın arkasında tüm müttefiklerin olduğu, dolayısıyla sırf Yunanistan'a değil, tüm batıya karşı zafer kazanıldığı inancıyla

katılır Lozan Barış Konferansı'na. İlk bakışta ufak tefek, gösterişsiz, az konuşan, üstelik ağır işiten, 38 yaşındaki İsmet İnönü, tehlikeli bir rakip gibi görünmez müttefiklere. Çünkü karşısında daha 26'sında milletvekili seçilmiş, İngiltere'nin dışişleri bakanı, kurt politikacı Lord Curzon vardır. Görüşmeler zorludur. Zaman zaman günde 30 telgraf çekilir Ankara'ya. İsmet Paşa sert müzakerelerden öyle bunalır ki Atatürk'e gönderdiği bir telgrafta; "Benim güzel Gazi Şef'im. Beni bu kadar imtihana niçin feda ettin, selam, selam. Acep seni tekrar görecek miyim?" diye yazar. Oysa daha açılış töreninde, teamüllere aykırı olmasına karşın, "eşitlik ilkesi gereği" konuşma yapmakta ısrar ederek çetin bir rakip olacağını göstermiştir İsmet İnönü. Nitekim salondan çıkarken Curzon, İsmet Paşa'nın yanına giderek konuşmasını sert bulduğunu söyleyince paşanın cevabı, "çok ızdırap çekmiş bir milletin şikâyetleridir" olur. İşte o İsmet Paşa, 24 Temmuz 1923'te imzalanan Lozan Barış Antlaşması'nın mimarı olarak zaferle döner Türkiye'ye.

Lozan nasıl "bizim" oldu?

Peki, Lozan nasıl "bizim" olarak anılacak kadar ünlü ve yerli? Bu sorunun yanıtı, 1895'lere uzanıyor. Lozan ve Lemane Gölü kıyısındaki diğer İsviçre kenti Cenevre, hayatımıza o tarihlerde girdi. Jön-Türkler Lozan'da toplandı, muhalif Osmanlı aydınları buraya yerleşti, hatta Abdullah Cevdet burada bir gazete çıkartarak II. Abdülhamid'e karşı muhalefeti yönlendirdi. 1912'ye geldiğinde, artık anlaşmaların imzalandığı yer olmaya başlayacaktı İsviçre. Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuzey Afrika'daki son topraklarını (Trablusgarp)

Gazete ve dergiler konferans sırasında İsmet Paşa'nın pek çok karikatürünü yayımladı.

kaybettiği, Lozan'ın bir semtinde, Ouchy'de 1912'de imzalanan anlaşmayla kesinleşti. Çocuk Hakları Bildirgesi Lozan'dan bir yıl sonra Cenevre'de imzalandı. Türkiye, Milletler Cemiyeti'ne üye olma talebini 1932'de Cenevre'de dile getirdi. 1936'da Boğazlar Sözleşmesi, yine Lemane kıyısındaki bir başka kentte; Montreux'de

İsmet İnönü'nün önde görüldüğü Türk heyeti Lozan'da. Bizim Lozan-Lausanne kitabı, sayfeleriyle birlikte (altta).

imzalandı. 1974'teki Kıbrıs Harekati'nin ardından Yunanistan ve İngiltere'yle oturlan barış masası, Lozan'da kuruldu. Yunanistan'la deniz hukukundan doğan sorunlar, Ermenistan ile normalleşme çabaları, İsrail'le yaşanan Mavi Marmara sorununun çözüm arayışı için de adres Cenevre'ydı. Nitekim bugünlerde Türk askerlerinin Suriye topraklarında girdiği çatışmalar devam ederken Rusya ve Suriye ile yapılan görüşmeler de yine Cenevre'de yürütülüyor. İşte tüm bu nedenler, Lozan'ı "bizden" yapıyor...

Zengin görsel içerik

Türkçe ve Fransızca hazırlanan kitapta, Lozan Konferansı sırasında çekilen pek çok fotoğrafa, dönemin gazetelerine ve bu gazetelerde yayımlanan pek çok karikatüre yer verilmiş. Çoğunluğu Kelen ve Derso imzasını taşıyan karikatürlerde Türk heyetinin lideri İsmet İnönü ile müttefiklerin lideri Lord Curzon'un yanı sıra, heyet üyelerinin karikatürleri de yer alıyor. Ayrıca Lozan görüşmeleri sırasında yayımlanan önemli gazete ve dergi kapakları, o dönem basılan pullar, haritalar, davetiyeler, kartpostallar; kısacası Lozan'la ilgili her türlü görsel ayrıntı kitapta yerini bulmuş. Özenli grafik çalışması, bu arşivlik çalışmanın değerini daha da artırıyor.

Lozan'ı anlayabilmek ve değerlendirebilmek için Sevres, Mondros ve Ankara antlaşmalarının da bilinmesi gerektiği fikriyle, bu dört antlaşmanın tıpkıbasımları, Türkçe, İngilizce, Osmanlıca ve Fransızca kitapçıklar olarak hazırlanmış; kitabın arka ve ön kapaklarının iç tarafına yapılan özel ceplere yerleştirilmiş.

Bizim Lozan-Lausanne kitabı, İsviçre-Türk Derneği'nin Lozan görüşmelerinin yürütüldüğü Beau-Rivage Palace Oteli'nde

yapılan geleneksel Cumhuriyet Balosu ve sergisi sonrasında hazırlanmış. Bülent Özkan'ın editörlüğünü yaptığı kitabın Lozan Barış Antlaşması'na ilişkin metnini Prof. Dr. Zafer Toprak; konferansın iki baş aktörü olan Lord Curzon ile İsmet İnönü'nün portrelerini Reyhan Yıldız yazmış. *Hürriyet* Dış Politika Yazarı Verda Özer günümüzde yeniden hareketlenen Irak ve Suriye sınırlarına ilişkin analiziyle katkıda bulunmuş kitaba.

Anti-Lozan dönemine doğru!

Yazısına, Lozan'ın tanımıyla başlıyor Verda Özer: "29 Ekim 1923, Türkiye Cumhuriyeti'nin doğum gününse,

ana rahmine düştüğü gün de 24 Temmuz 1923'tür. Lozan Antlaşması, bir imparatorluğun ulus devlete, Osmanlı İmparatorluğu'nun Türkiye'ye dönüşümünün kağıt üzerindeki yansıması. Resmi tescili."

Türkiye'nin sınırlarının - Irak ve Suriye hariç - o gün kalıcı hale geldiğini belirten Özer, bugünlerde bu iki sınırın yeniden hareketlendiğini belirterek şunları vurguluyor: "Lozan'ın 100. yıldönümüne doğru giderken, 'Lozan Ruhu'nun tersine döndüğü bir döneme giriyoruz. O dönem, imparatorluklardan yeni ulus devletler inşa etme ve kurtuluş mücadelesi verme dönemi. Şimdi ise ulus devletten bir sonraki aşamaya geçiyoruz. Federal sistemlerin baş göstereceği; sınırların -korunmakla birlikte- aşılacağı, silikleşeceği bir dönem. Buna 'Post-Lozan' yani 'Lozan Sonrası' dönem de diyebilirsiniz, Lozan ruhunu tersine çevirdiği için 'Anti-Lozan' da. Lakabı size kalmış. Ancak gerçeklik sabit: Bu sınırlar hiç durmaz!"

Kuşkusuz bu saptamaların ne derece gerçekçi olduğunu zaman gösterecek. Türkiye Cumhuriyeti'nin en önemli antlaşmalarını bir arada sunan çalışma, tam arşivlik.

ATLAS TARİH 139

(padphoto/65095267/139/4877a78f-cd44-e011-a5b3-001a6465f174)

Bugünkü Haberciniz (/haberci/basin/4877a78f-cd44-e011-a5b3-001a6465f174/348)

Gelişmiş Sürüm (<http://gold.ajanspress.com.tr/extp/NjUwOTUyNjYmMSYxOTQ3MyYwJjE=>)

Ajanspress Haberci